

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

S Z E M L E

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK AGRÁRGAZDASÁGI TUDOMÁNYOS KUTATÓINTÉZETEI KÉPVISELŐINEK KONFERENCIÁJA SZÓFIÁBAN

A Bolgár Mezőgazdasági Tudományos Akadémia Agrárökonómiai és Mezőgazdasági Szervezési Kutató Intézetének rendezésében 1963. szeptember 23—29-ig Szófiában tanácskozott a szocialista országok agrárgazdasági kutatóintézetei képviselőinek V. tudományos-módszertani konferenciája.

Az értekezlet munkájában részt vett Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió küldöttsége. Vendégként részt vett Jugoszlávia küldöttsége. Jelen voltak a KGST Mezőgazdasági Állandó Bizottságának munkatársai is. Az értekezletnek két fő napirendi pontja volt:

1. „A mezőgazdasági termelés elhelyezése és specializálása” című problémával kapcsolatos szimpozion. (Előadó: T. Csernokolev akadémikus, a bolgár küldöttség vezetője, a Bolgár Mezőgazdasági Tudományos Akadémia elnöke, Szófia.)

2. Beszámoló a nemzetközileg koordinált kutatási témák helyzetéről és eredményeiről (előadók az egyes témákat koordináló intézetek képviselői), és javaslatok az 1964-ben koordinálandó témákra (előadó az Össz-Szövetségi Agrárökonómiai Agrárgazdasági Tudományos Intézet, Moszkva).

1. A mezőgazdasági termelés elhelyezése és specializálása

A konferencia első napirendi pontjának előadója Titko Csernokolev akadémikus — előzetesen írásban is kiadott — referátumának bevezető részében a területi elhelyezés és specializálás általános elvi kérdéseivel foglalkozott. Hangsúlyozta, hogy a rajonizálás és a szakosítás, a társadalmi munkamegosztás megnyilvánulása és a termelőerők tervszerű elhelyezése képezi az alapját a tudományos tervezésnek, a helyes beruházásoknak stb. Taglalta a kérdés népgazdasági fontosságát és rá-

mutatott azokra a sajátos körülményekre, amelyek a mezőgazdaságban a specializálást más népgazdasági ágakhoz képest bonyolultabbá teszik.

Ezután a termelés elhelyezés és specializálás szakaszaival és módszertani problémáival foglalkozva kiemelte, hogy mindenekelőtt a mezőgazdasági termékszükséglet felmérése a kiindulási alap. Náluk a szükségletek számbavétele után a vetésterület szerkezetét tervezték meg, amit a mezőgazdasági termelés anyagi bázisának, majd a termésátlagok és az állati fajlagos hozamok megtervezése követett, s mindezek alapján országos mérleget állítottak össze több variációban az eredményességi mutatók figyelembevételével.

A továbbiakban az előadó a rajononkénti termeléselhelyezéssel és specializálással foglalkozott. A bolgár kutatások során kialakított felfogás alapján a termeléselhelyezés 4 szakaszát különböztette meg:

a) Egyrészt meg kell állapítani az ország egyes rajonjai között meglévő különbségeket, másrészt ki kell alakítani azokat a mezőgazdasági rajonokat, amelyekben a termékek és ágazatok mutatói egységesek, tehát homogének.

b) A rajonokon belül részletes kritikai elemzést kell végezni, amelynek az ipar helyzetére és más kérdésekre is ki kell terjednie.

c) Meg kell vizsgálni az egyes ágazatok tényleges területi elhelyezkedését és ki kell dolgozni az optimális ágazati elhelyezkedést (alkalmassági övezeteket).

d) Meg kell határozni az egyes mezőgazdasági rajonok ágazati összetételét, a specializálás színvonalát stb.

Részletesebben ismertette azt a munkát, amelyet Bulgáriában végeztek a fenti elvek szem előtt tartásával a mezőgazdasági körzetek megállapítására. Mérlegelték ennek során mind a természeti, mind a társadalmi-közgazdasági tényezőket. A termelés eddigi specializálódásának elemzésére az átlaghozamok, a munkatermelékenység és az önköltség mutatóit alkalmazták. A termelés specializálásának legmegfelelőbb kifejezőjeként az árutermelést tartják, de a bruttó termelési érték is alapvető szerkezeti mutatóként használható fel. A termelés specializálási körzetek kialakítása során két oldalról kell kiindulni: egyrészt a természeti tényezők való-

ságos elhelyezkedése oldaláról, másrészt pedig a különböző igazgatási és gazdasági egységek alapján. Munkájukban alapegységként a járásokat választották és ezek csoportosítása útján 10 mezőgazdasági rajont (körzetet) alakítottak ki. Az elvégzett elemzések alapján kidolgozták, hogy a körzeteket milyen irányban kell továbbfejleszteni.

A továbbiakban a referátum kifejtette, hogy a körzetek szerinti elhelyezés kidolgozása után ugyanezt a munkát közgazdasági egységenként, majd mikrorajonként és gazdaságonként is el kell végezni. A mikrorajonokat a termelőszövetkezetek alapján kell megállapítani. Perspektívikus termelési típusokat kell kijelölni és ezeket mikrorajonként tanulmányozni, el kell végezni a tipikus gazdaságok távlati specializációjának kidolgozását, valamint a gazdálkodási rendszerek és technológiák kimunkálását. Az ez irányú bulgáriai kutatás jelenlegi feladata a termeléselhelyezési munka fenti elvek szerinti elvégzése az egész országra kiterjedően, az 1970. és 1980. évi távlati tervek alapján.

Az előadás utolsó része a gazdaságon belüli specializáció kérdéseit fejtegette, majd befejezésül az előadó hangsúlyozta a mezőgazdasági termelés elhelyezése, specializálása és koncentrálása témakörnek rendkívüli bonyolultságát. Éppen ezért javasolta a téma tudományos kidolgozásában, a módszerek kimunkálásában az együttműködés fokozását. Indítványozta, hogy a mezőgazdasági termelés nemzetközi munkamegosztásával kapcsolatosan induljanak meg közös kutatások és az együttműködő országok részvételével kezdődjenek konkrét kísérleti munkák egységes módszertan alapján a különböző termékeknek egyes országokban történő elhelyezésével kapcsolatban.

A fő referátumot követő vitában a felszólalások sorrendjében a következők vettek részt: K. Obolenszkij (Szovjetunió), K. Szvoboda (Csehszlovákia), Csete L. (Magyarország), Nikolov (Bulgária), Sz. Nika (Románia), I. Lukinov (Szovjetunió), O. Rosenkranz (NDK), V. Noviczki (Lengyelország), J. Korzsalka (KGST) és Kiss A. (Magyarország).

Az egyes országok képviselői ismertették az országokban folyó ez irányú munka módszereit, helyzetét, a munka során jelentkező problémákat és a továb-

bi feladatokat, J. Korzsalka KGST szakértő pedig a mezőgazdasági termelés szocialista országok közötti munkamegosztásának problémáival foglalkozott.

A Magyarországon folyó kutatás helyzetéről a vita során Csete László kandidátus, a MTA Agrárgazdasági Kutató Intézete osztályvezetője adott részletes tájékoztatást, amelynek anyagát a konferencia résztvevői írásban is megkapták. A felszólalás kitért a hazai kutatómunka koncepcióinak és módszereinek kialakításának kérdéseire, az eddig végzett kutatások ismertetésére, tapasztalataira és tanulságaira, majd vázolta a következő munkaszakaszokban elvégzendő feladatokat és ezek megoldásának elvi alapjait mind a területi specializáció, mind az üzemeken belüli szakosítás problémakörére kiterjedően.

A tanácskozás az előadás és a hozzászólások meghallgatása után megállapította, hogy a szocialista országokban egységes értelmezés és egységes felfogás érvényesül a mezőgazdasági termelés elhelyezésére, specializációjára és koncentrációjára vonatkozó alapvető elméleti és módszertani kérdésekben. E munka elvégzése egyik legfontosabb tényező a mezőgazdasági termelés növelése, nevezetesen a termőföld, a munkaerő-tartalékok és a termelőeszközök legésszerűbb hasznosítása, a területegységekről minél kisebb költséggel, minél magasabb termés elérése érdekében.

Javasolta a tanácskozás az intézeteknek a kutatás folytatását, s ajánlotta, hogy annak kidolgozása során különös gondot fordítsanak a következő kérdésekre:

— a hatékonyság meghatározására szolgáló módszerek kidolgozására;

— az optimális változatok meghatározására és ennek során a matematikai módszerek felhasználására;

— a specializált gazdaságok legésszerűbb szervezésének módjaira;

— a nemzetközi szocialista munkamegosztásra az érdekelt országok mezőgazdaságában a természeti és gazdasági feltételek maximális hasznosítása céljából;

— a kutatás témakörébe tartozó terminológiai kérdések tisztázására.

Végül javasolta a tanácskozás a tudományos kutatóintézeteknek, hogy a termelés elhelyezése, specializációja és

koncentrációja kérdéseivel kapcsolatos munkák során elkészült anyagok és tapasztalatok cseréjét a továbbiakban szélesítsék ki.

2. Beszámolók a koordinált témák helyzetéről

A tanácskozás második részében az egyes országokból beküldött anyagok alapján a koordináló intézetek képviselői tájékoztatást adtak a koordinált témákban elért eredményekről, s az azokkal kapcsolatos további feladatokról. Ezek a témák a következők:

1. A munka pénzbeli díjazásai a mezőgazdasági üzemekben (koordináló intézet: Agrárökonómiai és Mezőgazdasági Szervezési Intézet, Szófia).

2. A munkaszervezés kérdései, tekintettel a mezőgazdasági üzemek méretére és specializációjára (koordináló intézet: MTA Agrárgazdasági Kutató Intézete, Budapest).

3. A munkanormázás és tarifálás egyéges módszere a mezőgazdaságban (koordináló intézet: a Német Mezőgazdasági Tudományos Akadémia Üzemtani és Munkaszervezési Kutató Intézete, Gundorf).

4. A szocialista mezőgazdasági üzemek és termelőegységek ésszerű méretének meghatározása (koordináló intézet: Össz-Szövetségi Agrárökonómiai Tudományos Kutató Intézet, Moszkva).

5. A beruházások és az új technika bevezetésének gazdasági hatékonysága (koordináló intézet: Össz-Szövetségi Agrárökonómiai Tudományos Kutató Intézet, Moszkva).

6. A terminológia egységesítése az

agrárgazdaságtan területén (koordináló intézet: Agrárökonómiai Tudományos Kutató Intézet, Varsó).

7. A föld gazdasági értékelése (koordináló intézet: Központi Agrárökonómiai Tudományos Kutató Intézet, Bukarest).

8. A munkatermelékenység meghatározásának módszertana a mezőgazdaságban (koordináló intézet: a Német Mezőgazdasági Tudományos Akadémia Agrárökonómiai Tudományos Kutató Intézete, Neetzov).

9. A KGST tagállamokban termelt mezőgazdasági termékek önköltségi mutatóinak összehasonlító módszertana (koordináló intézet: Agrárökonómiai Tudományos Intézet, Prága).

A magyar küldöttség illetékes képviselői az egyes koordinált témák helyzetének ismertetéseivel kapcsolatban a hazai munkákról tájékoztatást adtak és az együttműködés további formáira vonatkozóan javaslatokat tettek. Ennek során felszólaltak: Enese L., Csete L., Totth J., Kelemen Z., Márton J. és Kiss A.

A tanácskozás befejező részében a konferencia vita után határozatot hozott az 1964. évben koordinálandó témákról. Koordinálásra javasolta a következő évre a 3, 4, 5, 6, 7. alatt megjelölt fenti témákat, továbbá új témaként „A matematikai módszerek alkalmazása a mezőgazdasággal kapcsolatban végzett ökonómiai kutatómunkában” című témát.

Az értekezlet résztvevőinek a konferencia idején négynapos tanulmányi útjuk során alkalmuk nyílt a bolgár mezőgazdasági termelőszövetkezetekkel való megismerkedésre.

Kiss Albert dr.

A MEZŐGAZDASÁGI MUNKA TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATA LENGYELORSZÁGBAN

A szocialista országokban a mezőgazdasági termelés nagyarányú fejlesztésének következményeként gyors ütemben nő a korszerű termelőeszközök mennyisége, illetve a ráfordításokon belül a tárgyiasult munka aránya. Mezőgazdasági üzeink belterjességi szintjének évről évre növekednie kell, hogy mezőgazdaságunk egyre több és több ember táplálkozását biztosíthassa. A korszerű nagyüzemi

termelésben mindinkább tudományos megalapozottságot kíván

— a mezőgazdasági üzemek termelőerőinek megszervezése;

— az üzemi termelési folyamatok szervezése;

— a termelés egyes munkafolyamatainak racionális megszervezése és végrehajtása.

Az utóbbi feladat magában foglalja a dolgozóknak a munkabér ösztönző hatásán alapuló érdekeltté tételét is.